

MODIFICARILE LEGII

CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV

INTRODUSE PRIN

LEGEA NR. 554/2004

Conform art 52 (1) din Constitutia Romaniei, astfel cum a fost modificata in anul 2003 "Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei." Conform celui de al doilea paragraf al acestui articol „Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică”. În data de 4 ianuarie 2005, a intrat în vigoare Legea 554/2004 - legea contenciosului administrativ, care vine să înlocuiască fosta lege 29/1990, având același obiect. Punând în aplicare prevederile constituționale mai sus menționate, legea reglementează controlul judiciar al actelor administrative care ar putea vătăma un drept sau un interes legitim. În ansamblu, legea îmbunătățește sistemul introdus anterior, prin legea 29/1990.

Legea prevede că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Legea spune că interesul legitim poate fi atât privat, cât și public. Se poate adresa instanței de contencios administrativ și persoana vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim printr-un act administrativ cu caracter individual, adresat altui subiect de drept. (art.1, alin.1, 2)

Pot intenta acțiunea în contencios administrativ nu numai persoana fizică sau juridică vătămată într-un drept sau interes legitim, ci și Avocatul Poporului, procurorii, prefectii și Agenția Națională a Funcționarilor Publici, în baza unei sesizări a unei persoane fizice, precum și Ministerul Public. Înainte de a se adresa instanței, persoana care se consideră vătămată printr-un act administrativ unilateral trebuie să solicite autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia. Plângerea se poate adresa în egală măsură organului ierarhic superior, dacă acesta există. Plângerea prealabilă în cazul actelor administrative unilaterale se poate introduce, pentru motive temeinice, și peste termenul prevăzut, dar nu mai târziu de 6 luni de la data emiterii actului. Termenul de 6 luni este termen de prescripție. Reclamantul se poate adresa instanței de la domiciliul său sau celei de la domiciliul paratului. Dacă reclamantul a optat pentru

instanța de la domiciliul paratului, nu se poate invoca excepția necompetenței teritoriale. De asemenea, prefectul poate ataca în fața instanței de contencios administrativ, actele emise de autoritățile administrației publice locale, dacă le considera nelegale, actele atacate fiind suspendate de drept până la soluționarea acțiunilor.

Conform legii, atunci când Avocatul Poporului sau un procuror sesizează instanța în legătură cu un act administrativ prejudiciant, petionarul dobândește, de drept, calitatea de reclamant. Acest lucru contravine principiului fundamental care reglementează acțiunile civile conform căruia fiecare persoană este liberă să decidă cu privire la începerea sau încheierea unei acțiuni.

Legea ar trebui să fie modificată în așa fel încât persoana prejudiciată de un act administrativ să poată alege dacă să devină reclamant sau nu, fără a fi obligată să devină reclamant împotriva voinței sale.

O altă noutate introdusă de lege este procedura de soluționare a excepției de nelegalitate. Astfel, legalitatea unui act administrativ unilateral poate fi cercetată oricând în cadrul unui proces, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate. În acest caz, instanța, constatând că de actul administrativ depinde soluționarea litigiului pe fond, va sesiza prin încheiere motivată instanța de contencios administrativ competentă, suspendând cauza. Instanța de contencios administrativ se pronunță, după procedura de urgență, în ședință publică, cu citarea părților.

Soluția instanței de contencios administrativ este supusă recursului, care se declară în 48 de ore de la pronunțare ori de la comunicare și se judecă în 3 zile de la înregistrare, cu citarea părților prin publicitate. În cazul în care instanța de contencios administrativ a constatat nelegalitatea actului, instanța în fața căreia s-a ridicat excepția va soluționa cauza, fără a ține seama de actul a cărui nelegalitate a fost constatată.(art. 4)

Se restrânge sfera actelor ce nu pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ, la trei categorii:

- actele administrative ale autorităților publice care privesc raporturile acestora cu Parlamentul
- actele de comandament cu caracter militar
- actele administrative pentru modificarea sau desființarea cărora se prevede, prin lege organică, o altă procedură judiciară.

În ceea ce privește actele administrative emise pentru aplicarea regimului stării de război, al stării de asediu sau al celei de urgență, cele care privesc apărarea și securitatea națională ori cele emise pentru restabilirea ordinii publice, precum și pentru înlăturarea consecințelor calamităților naturale, epidemiilor și epizootiilor, acestea pot fi atacate numai pentru exces de putere.(art. 5)

Se menține, cu modificări față de reglementarea anterioară, procedura prealabilă (recursul gratios).

Aceste prevederi sunt aplicabile și în ipoteza în care legea specială prevede o procedură administrativ-jurisdicțională, iar partea nu a optat pentru aceasta.

În cazul acțiunilor introduse de prefect, Avocatul Poporului, Ministerul Public, Agenția Națională a Funcționarilor Publici sau al celor care privesc cererile celor vătămați prin ordonanțe sau dispoziții din ordonanțe, precum și în cazul prevăzut la art. 4 alin. (2) (în cazul excepției de nelegalitate, când instanța de contencios administrativ se pronunță, după procedura de urgență, în ședință publică, cu citarea părților), nu este obligatorie procedura prealabilă.

Plângerea prealabilă în cazul acțiunilor care au ca obiect contractele administrative are semnificația concilierii în cazul litigiilor comerciale, dispozițiile din Codul de procedură civilă fiind aplicabile în mod corespunzător.

Pentru curmarea controverselor doctrinare, legiuitorul a simțit nevoia să califice expres termenele stipulate în cuprinsul articolelor. Remarcăm două categorii: termene de prescripție și termene de decădere.

Cererile prin care se solicită anularea unui act administrativ individual sau recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate se pot introduce în termen de 6 luni (art. 11, alin. 1) de la:

a) data primirii răspunsului la plângerea prealabilă sau, după caz, data comunicării refuzului, considerat nejustificat, de soluționare a cererii;

data expirării termenului legal de soluționare a cererii; Pentru motive temeinice, în cazul actului administrativ unilateral, cererea poate fi introdusă și peste termenul prevăzut, dar nu mai târziu de un an de la data emiterii actului (art. 11, alin. 2)

b) data încheierii procesului-verbal de finalizare a procedurii concilierii, în cazul contractelor administrative.

În cazul acțiunilor formulate de prefect, Avocatul Poporului, Ministerul Public sau Agenția Națională a Funcționarilor Publici, termenul curge de la data când s-a cunoscut existența actului nelegal, fiind aplicabile în mod corespunzător prevederile alin. (2).

Ordonanțele sau dispozițiile din ordonanțe care se consideră a fi neconstituționale, precum și actele administrative cu caracter normativ care se consideră a fi nelegale pot fi atacate oricând. Termenul prevăzut la art. 11 alin. (1) este termen de prescripție, iar termenul prevăzut la alin. (2) este termen de decădere.

Competența materială de soluționare în prima instanță a litigiilor se împarte între tribunalele administrativ-fiscale și secțiile de contencios administrativ ale curților de apel. Litigiile privind actele administrative emise sau încheiate de autoritățile publice locale și județene, precum și cele care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale și accesorii ale acestora, de până la 5 miliarde lei, se soluționează, în fond, de tribunalele administrativ-fiscale, iar cele privind actele administrative emise sau încheiate de autoritățile publice centrale, precum și cele care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale și accesorii ale acestora, mai mari de 5 miliarde lei, se soluționează, în fond, de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel, dacă prin lege specială nu se prevede altfel.

Recursul împotriva sentințelor tribunalelor administrativ-fiscale se judecă de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel, iar recursul împotriva sentințelor pronunțate de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel se judecă de Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dacă prin lege specială nu se prevede altfel. Reclamantul va anexa la acțiune copia actului administrativ pe care îl atacă sau, după caz, răspunsul autorității publice prin care i se comunică refuzul rezolvării cererii sale. În situația în care reclamantul nu a primit nici un răspuns la cererea sa, va depune la dosar copia cererii, certificată prin numărul și data înregistrării la autoritatea publică, precum și orice înscris care face dovada îndeplinirii procedurii prealabile. Termenul pentru introducerea acțiunii a fost marit la 6 luni, începând să curgă de la momente diferite în funcție de situațiile care se pot ivi în practică.

Până la constituirea tribunalelor administrativ-fiscale, litigiile se soluționează de secțiile de contencios administrativ ale tribunalelor.

O alta noutate o constituie reglementarea procedurii de executare a hotararilor judecatoresti definitive si irevocabile, prin care s-au admis actiunile formulate potrivit dispozitiilor prezentei legi.

Dacă în urma admiterii acțiunii autoritatea publică este obligată să încheie, să înlocuiască sau să modifice actul administrativ, să elibereze un certificat, o adeverință sau orice alt înscris, executarea hotărârii definitive și irevocabile se va face în termenul prevăzut în cuprinsul ei, iar în lipsa unui astfel de termen, în cel mult 30 de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii. În cazul în care termenul nu este respectat, se va aplica conducătorului autorității publice sau, după caz, persoanei obligate o amendă de 20% din salariul minim brut pe economie pe zi de întârziere, iar reclamantul are dreptul la despăgubiri pentru întârziere.

Neexecutarea sau nerespectarea hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile pronunțate de instanța de contencios administrativ și după aplicarea amenzii prevăzute mai sus, constituie infracțiune și se sancționează cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 100.000.000 lei.(art. 24)

În sfârșit, o dispoziție tranzitorie: cauzele aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a prezentei legi vor continua să se judece potrivit legii aplicabile în momentul sesizării instanței.(art. 27)

Acțiunile introduse de Avocatul Poporului, de Ministerul Public, de prefect și de Agenția Națională a Funcționarilor Publici, precum și cele introduse împotriva actelor administrative normative nu mai pot fi retrase.

Ori de câte ori într-o lege specială anterioară prezentei legi se face trimitere la Legea contenciosului administrativ nr. 29/1990 sau generic la instanța de contencios administrativ, trimiterea se va socoti făcută la dispozițiile corespunzătoare din prezenta lege.

Administrația Statului are sarcina de a asigura aplicarea legilor , de a edita acte normative în scopul executării legilor, de a asigura funcționarea serviciilor publice, de a lua măsuri pentru executarea contractelor administrative, ocrotirea drepturilor persoanelor și satisfacerea cerințelor acestora , menținerea ordinii publice. Dacă uneori , în îndeplinirea acestor sarcini , Administrația lezează drepturile sau interesele persoanelor, acestea pot formula o reclamație , o contestație juridică , rezolvată în mod contencios de către organele competente.

În considerarea celor de mai sus, legea aduce noutati considerabile în domeniul acțiunilor în contencios administrativ pentru a proteja cetățenii împotriva abuzului autoritatilor statului. Este unul dintre acei pași necesari în procesul de tranziție de la un regim totalitar la unul democratic. Dar oricât de semnificativ ar fi acesta, problema principală rămâne capacitatea instanțelor române de a face distincția necesară între drepturile individuale și interesul comun.

BIBLIOGRAFIE :

Legea nr. 554 din 2 decembrie 2004 a contenciosului administrativ publicată
în M.O. nr. 1154 din 7 decembrie 2004

Constitutia Romaniei